

Motion till riksdagen 2025/26:3808

av **Helena Gellerman (L)**

En hem-chatt-reform

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en hem-chatt-reform i form av t.ex. skatteavdrag, för att öka människors AI-kunskap, skapa en AI-kultur i Sverige och därigenom stimulera innovation och tillväxt, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För drygt 25 år sedan, 1997, infördes hem-pc-reformen genom beslut i Sveriges riksdag. Syftet var att höja den digitala kompetensen.

Hem-pc-reformen var en reform i Sverige som gav anställda i Sverige en möjlighet att skattefritt låna – eller hyra mot så kallat bruttolöneavdrag – en persondator med tillbehör. Efter avtalsperioden, ofta tre år, fick man köpa datorn till marknadspris på begagnatmarknaden. Under reformen fick många svenskar tillgång till pc i hemmet, och datorkunskaperna steg bland allmänheten.

I It-kommissionens utredning från 2002 svarade 71 procent av de tillfrågade i en undersökning att de hade förbättrat sina datorkunskaper av att ha en hem-pc. Även arbetsgivarna, 74 procent, ansåg att anställda hade höjt datorkompetensen. Genomgången av reformen från 2002 visade att 850 000 persondatorer hade levererats mellan januari 1998 och slutet av 2001 genom reformen. I samma rapport konstaterades att ca 1 miljon svenskar fick tillgång till pc i sitt hem under den tiden.

Nu står Sverige mitt uppe i nästa stora teknikkliv, artificiell intelligens (AI). AI påverkar redan idag våra dagliga vanor, då det till exempel finns inbyggt i sökmotorer för information på internet och ger förslag på ny musik att lyssna på. Många företag börjar också se över hur de kan använda AI för att rationalisera administration och göra beslutsanalyser eller företagsspecifik användning för att utveckla företagets egna produkter och tjänster.

Hem-pc-reformen kom drygt 10 år efter att pc-datorn introducerats i Sverige i början av 1980-talet. Med den betydligt högre introduktionstakten för ny teknik så har vi inte

råd att vänta 10 år, om det exportberoende Sverige ska fortsätta att vara en konkurrenskraftig nation. Vi måste ta till vara den innovationskraft som finns i Sverige och kanalisera den till att utnyttja AI för nya produkter och tjänster. Inom vilket område kommer nästa stora exportsuccé att ligga? Vilka AI-applikationer kommer att skapa nya globala företag och jobb i Sverige? Vad skulle då kunna vara nyckeln till en högre AI-kunskap i samhället?

För att Sverige ska kunna utvecklas som en ledande nation inom AI måste vi skapa en kultur där AI används, förstås och utforskas av fler. Genom att främja lekfullhet och experimentering med AI kan vi på ett naturligt sätt öka förståelsen för teknologins styrkor och svagheter.

Ett konkret exempel är att lära sig att interagera med AI-verktyg genom så kallad promptning. Det innebär att man lär sig att formulera sina frågor eller instruktioner på ett sätt som gör att AI kan leverera de mest relevanta och användbara svaren. På samma sätt som vi alla behövde lära oss att ”googla” effektivt behöver vi nu utveckla färdigheter inom promptning för att fullt ut dra nytta av AI.

Genom att experimentera i sin vardag kommer människor att få en praktisk förståelse av AI, vilket i sin tur kan överföras till arbetslivet.

När människor får använda och upptäcka AI privat blir de bättre rustade att använda dessa insikter i arbetslivet. Detta kan främja innovation inom olika branscher, eftersom de som lär sig AI i vardagen kommer att hitta nya sätt att använda tekniken på sina arbetsplatser.

Det finns idag en rad AI-verktyg. På bara något år har de utvecklats kraftigt, inte minst när det gäller källhänvisningar till det material som användare får som svar, då en kritik mot AI varit just kvaliteten på svaret där det förekommit rena osanningar.

Om vi vill skapa en större förståelse för vad AI är och hur den kan användas och stimulera innovationsförmågan med hjälp av AI, så är det avgörande att vi skapar lättillgängliga sätt för människor att prova dessa verktyg. Det kan exempelvis göras genom att erbjuda introduktions- och fördjupningskurser. AI-verktygen på marknaden erbjuder i många fall mer avancerade betalversioner, och både utbildning och betalversioner skulle kunna subventioneras i likhet med hem-pc-reformen för dem som vill gå djupare i sin AI-användning. Därigenom kan hushåll, inklusive barn och ungdomar, få tillgång till avancerade verktyg för experimenterande. Genom att göra AI till en del av vardagen blir det mer sannolikt att människor tar till sig teknologin och använder den på ett avancerat sätt för att lösa problem i både privatlivet och arbetslivet.

För att säkerställa Sveriges framtida konkurrenskraft måste vi göra det möjligt för fler att utforska och lära sig använda AI. Genom att sänka tröskeln för tillgång till AI-verktyg och uppmuntra till experimentering i vardagen kommer vi som land att kunna utveckla en bredare AI-kunskap, som i sin tur leder till innovation och tillväxt i både privata och offentliga sektorer.

Jag föreslår därför att riksdagen föreslår till regeringen att utreda en hem-chatt-reform för att öka människors AI-kunskap, skapa en AI kultur i Sverige och därigenom stimulera innovation och tillväxt i Sverige.

Helena Gellerman (L)